

Kan forkorting av sommerferie forhindre eller redusere tap av faglige kunnskaper og ferdigheter?

REFERANSE:

Fitzpatrick, D. & Burns, J. (2019). Single-track year-round education for improving academic achievement in U.S. K-12 schools: Results of a meta-analysis. *Campbell Systematic Reviews*. <https://doi.org/10.1002/cl2.1053>

Læringstap over sommerferien kan sette elever faglig tilbake en måned, noe som resulterer i at lærere må bruke tid på å repetere fagstoff ved begynnelsen av nytt skoleår. For historisk vanskeligstilte elever kan læringstapet tilsvare så mye som tre måneders undervisning, og dette kan føre til at de havner enda lenger bak sine jevnaldrende. Denne artikkelen ser på hvordan forkorting av sommerferie påvirker læringstap i matematikk og lesing blant elever i grunnskole og i videregående.

Bakgrunn

Den lengre sommerferien i grunnskole og videregående skole kan føre til tap av faglige kunnskaper og akademiske ferdigheter. Sommerferie kan altså føre til læringstap. Det anslås at læringstapet kan tilsvare opp mot en måneds læring. Læreren vil derfor ofte måtte bruke tid av høstsemesteret på å repetere materiale fra det foregående skoleåret. Dersom en sammenligner læringstapet i matematikkfaget og i leseferdigheter, slår sommerferien spesielt uheldig ut i matematikkfaget. Dette er antageligvis fordi elevene i større eller mindre grad holder leseferdighetene ved like gjennom sommerferien, mens matematikkunnskapen ligger brakk fram til nytt skoleår. Læringstapet over sommerferien er størst blant historisk vanskeligstilte, det i denne sammenheng si elever fra lavinntektshjem og minoritets elever, det vil si elever som blir definert som ikke-hvite. Læringstapet i denne gruppen kan tilsvare så mye som tre måneders læring. Grunnene til dette kan være flere, men noen av årsakene som trekkes fram er at barn fra lavinntektshjem generelt har dårligere tilgang på stimulerende aktiviteter gjennom sommeren. Forskere peker på at dette kan bidra til å forhindre sosioøkonomisk mobilitet for disse elevene. I USA har det blitt gjort forsøk med intervensjoner som for eksempel helårsundervisning («Year-Round Education») for å redusere/forhindre læringstap. Helårsundervisning innebærer at sommerferien blir kortet ned og dagene omdisponeres til andre tider på året. Et skoleår (180 skoledager) forlenges altså ikke, men skoledagene og feriedagene omdisponeres. Et eksempel er at skoleåret består av bolker på ni ukers undervisning og to ukers ferie, i tillegg til en sommerferie.

Formål

Det er to vanlige versjoner av helårsundervisning: en helklassemodell («single-track») og en rotasjonsmodell («multitrack»). Førstnevnte beholder klassene som de er, men deler skoleåret opp i mindre undervisningsbolker og hyppigere, kortere ferier. Rotasjonsmodellen deler klassen opp i for eksempel fem grupper. Én gruppe vil da ha ferie mens fire grupper har undervisning, og ferien roteres mellom de fem gruppene. På denne måten reduserer man antall elever i klasserommet uten å redusere klassestørrelsen. Rotasjonsmodellen er ikke myntet på reduksjon av læringstap over sommerferien, og det er derfor kun helklassemodellen («HK») som undersøkes i denne systematiske kunnskapsoversikten¹.

Denne metaanalysen² tar utgangspunkt i tre forskningsspørsmål:

1. Hvilken estimert effekt har HK på faglige prestasjoner i matematikk og på leseferdigheter?
2. Hva er de respektive effektstørrelsene (i matematikk og i lesing) for elever fra lavinntektshjem og for minoritets elever?
3. Hvordan er forholdet mellom karakteristikker ved forskjellige HK-modeller (strukturering av skoleåret, varighet på den lengste ferien) og estimatene av effektstørrelser?

Inkluderte studier

Metaanalysen tar for seg resultater fra 30 studier i tidsrommet 2001 til 2016. Studiene fokuserte på grunnskole og videregående skoler i USA. Skolenes elevmasser varierte i størrelse og i etnisk og sosioøkonomisk sammensetning. Utvalget inkluderte ingen eksperimentelle studier³ fordi det ikke var noen tilgjengelig, og metaanalysen baserer seg derfor kun på studier med komparative design. De inkluderte studiene sammenlignet enten:

- a) en HK-skole med en kvalitativt liknende skole uten HK
- b) en HK-skole med en geografisk nærliggende skole uten HK
- c) elever ved en og samme skole før og etter omlegging til HK

De 30 inkluderte studiene fordelte seg jevnt over de tre designtypene.

Som nevnt tidligere, er studier på rotasjonsmodellen ekskludert fra metaanalysen. Metaanalysen tar heller ikke for seg effekten av andre intervensjoner på elevers faglige prestasjoner, som økning av antall skoledager pr. år, lengre skoledager eller tilleggsundervisning. Studiene måtte også oppgi kvantitative data om elevenes skoleprestasjoner. Selv om 10-ukers sommerferie er vanlig ved mange skoler i USA, var den lengste sommerferien blant de inkluderte studiene på 8 uker.

Resultat

Den overordnede konklusjonen av metaanalysen er at elevenes læringstap i matematikkfaget og i lesing ble redusert når sommerferien ble forkortet, selv om reduksjonen var moderat. Konklusjonen ble trukket på bakgrunn av prøver i matematikk og lesing, hvor HK-elevenes prestasjoner viste at

---

¹ **Systematisk kunnskapsoversikt/-oppsummering:** Som regel en artikkel eller en rapport som gir en oversikt over et klart definert forskningsspørsmål. Oversikten bruker systematiske og eksplisitte metoder for å identifisere, utvelge og kritisk vurdere relevant forskning, samt for å innsamle og analysere data fra studiene som er inkludert i oversikten.

² **Meta-analyse:** Statistiske teknikker i en systematisk oversikt for å integrere resultatene av inkluderte studier i den systematiske oversikten.

³ **Eksperimentell studie:** En studie hvor forskerne aktivt tester ut (intervenerer) for å teste en hypotese.

intervensjonen veiet opp for et estimert læringstap. Gevinsten av HK-intervensjonen var generell, altså forholdsvis lik for alle elever uavhengig av alder/klassestrinn, sosioøkonomisk bakgrunn og fag. Noen nyanser fremheves likevel:

1. Barneskoleelevers skoleprestasjoner viste at de eldre elevene tjente noe mer på intervensjonen i matematikk enn de yngre. Forfatterne peker på at dette resultatet kan ha å gjøre med forskjeller i kognitiv utvikling og minne: en 6-åring vil sannsynligvis glemme mer i løpet av en sommerferie, uansett lengden på ferien, enn en eldre elev. HK-intervensjonen vil derfor kanskje ikke kunne demme like mye opp for læringstap blant de yngste elevene som blant de eldre.
2. Vanskeligstilte elevers skoleprestasjoner i matematikk og lesing viste at disse elevene tjente like mye eller mindre på tiltaket enn den gjennomsnittlige elev både i matematikk og lesing, men de estimerte effektene som dette resultatet bygger på er ikke statistisk signifikante. Tiltaket hadde noe større effekt blant vanskeligstilte elever i matematikk enn på leseferdigheter, samt større effekt på de eldre barneskoleelevene enn på de yngre. En grunn til dette kan være at læringstapet i matematikk er mindre for de yngre elevene fordi de måles på enklere matematiske kunnskaper og ferdigheter, for eksempel addisjon og subtraksjon, som er enklere å vedlikeholde over sommerferien enn for eksempel algebra. I tillegg er det mulig at enhver lengre ferie vil påvirke de yngste elevenes prøveresultater. Fordi datagrunnlaget var for lite og variansen for stor, understreker forfatterne at de ikke kan trekke konklusjoner om effekten av intervensjonen på denne elevgruppens læringstap. Forfatterne setter også spørsmålsteget ved testene som er blitt brukt når tidligere studier har funnet at vanskeligstilte elever har større læringstap over sommeren. I tillegg trekker de fram at det er mulig at elever som gjennomgår den største faglige utviklingen gjennom året også opplever større læringstap over sommeren, og at læringstapet derfor ikke nødvendigvis er større blant vanskeligstilte elever enn andre elever, selv om testene viser et annet bilde. Mer forskning på HK-intervensjoner og vanskeligstilte elever etterlyses.
3. Det mest effektive intervensjonsdesignet er ifølge metaanalysen en kraftig reduksjon av den amerikanske sommerferien (fra 10 uker til 4–6 uker), da en mindre reduksjon (fra 10 uker til 7–8 uker) i mindre grad forhindret læringstap. Å holde de øvrige feriene til maks 2-ukers varighet (for eksempel 45 skoledager etterfulgt av 10 skoledager fri = 45/10-forhold) gir også større gevinster, spesielt i matematikk, enn for eksempel et 45/15-forhold. På grunn av manglende datamateriale blant de 30 studiene som metaanalysen bygger på, er det vanskelig å konkludere med hvilken modell som er best. Forfatterne påpeker at en modell som bygger på et 60/20-forhold kanskje fører til at elevene trenger å repetere fag de første skoledagene, mens en modell som bygger på et 30/5-forhold kanskje fører til slitnere og mer uoppmerksomme elever. De foreslår en modell som bygger på et 45/10-forhold, da denne modellen unngår de største svakhetene ved noen modeller, men flere av styrkene ved de samme modellene.

Implikasjoner

HK-intervensjon kan virke positivt inn på elevenes faglige resultater ved å redusere eller forhindre læringstapet som lange sommerferier fører til. Omlegging til HK medfører få eller ingen økte omkostninger for skolene. Endringen kan likevel medføre hindre for skoler/lærere generelt eller for den enkelte skole/individuelle lærer. Eksempler på ulemper kan være at lærere med små barn søker seg bort fra skoleverket eller at det blir mindre tid for skolen til å utføre vedlikeholdsarbeid på skolebygninger utenom skoletid. Man kan også vente seg protester fra foreldre, elever og lærere ved omlegging til HK, men studier viser at slik motstand er kortvarig og at HK etter en tid er foretrukket blant både foreldre, elever og lærere.

Det pekes også på at HK er designet for å forhindre læringstap over sommerferien og slik indirekte påvirke elevenes resultater. Intervensjonen er altså ikke designet for direkte å forbedre elevers skolerresultater. Til dette anbefales ekstraundervisning eller andre tiltak som er direkte rettet mot enkeltelevers behov. Forskning knyttet spesifikt til læringstap på småskoletrinnet og forskning knyttet til hvilke HK-modeller som gir best resultater for hvilke elever, etterlyses.

Denne metaanalysen er gjort med utgangspunkt i forskning gjort i USA. Selv om ferier kan være på 10 uker i USA, var den lengste sommerferien blant de inkluderte studiene på 8 uker. Dette er sammenlignbart med norske skoleferier.